

AFTENPOSTEN

1/5-92 14.12

MANNERHEIM PÅ NYTT I FINSK SØKELYS

Feltmarskalken opp på sokkelen igjen

FINN JOR

– Det er et interessant faktum at finske studenter ikke minst har sett det som sitt kall å styrke nasjonalfølelsen og bygge opp en frivillig forsvarsånd. Det har man tradisjonelt gjort ved å hylde store personligheter som Aleksis Kivi, J. L. Runeberg, Elias Lönnrot – og i 1950-årene feltmarskalk Carl Gustav Mannerheim, som nå har fått en utrolig renessanse i Finland.

Det sier fil. dr. Laura Kolbe til Aftenposten. Hun er intendant ved Mannerheim-museet i Helsingfors, men forsker i øyeblikket for studentenes idéhistorie i Finland etter den annen verdenskrig. Nylig var hun i Oslo og holdt foredrag om Mannerheim. Det er i disse dager 125 år siden han ble født. Foredraget var et ledd i feiringen av Finlands 75-årsjubileum som selvstendig stat.

–Har de finske studen-

tene så å si bevisst vært med på å bygge opp en finsk bevissthet?

– Ja, og man kan godt si at universitetene nettopp har vært arnesteder for å gi oss en nasjonal identitet. Helt frem til slutten av 60-årene fortsatte man den åndelige krigen, og i den viktige etterkrigsperioden så man det som en oppgave å stille seg utenfor de innenrikspolitiske stridigheter og vise et nasjonalt ansikt uten partipolitiske splittelser.

Mannerheim ble oppfattet som Finlands fremste forsvarer og han inkarnerte alle de bestrebelsene den unge nasjonen hadde vært igjennom. Å hylde Mannerheims minne ble etter hans død i 1951 det samme som å fortsette kampen for den nasjonale eksistens på det ideologiske plan. Derfor gjorde studentene det. Året etter hans død begynte de tradisjonen med et fakkeltog til hans grav den 6. desember, på selve selvstendighetsdagen.

Feltmarskalk Carl Gustav Mannerheim som kommandør for 13. Wladimenske regiment i 1909.

– Var alle enige i dette synet?

– Nei, i kommunistiske kretser ble Mannerheimdyrkelsen tolket som anti-sovjetisk. Han ble koblet sammen med den «nasjonale fanatisme» som hadde forårsaket den skadelige krigen. Det er interessant at ved presidentvalget i 1956 var det bare en liten del av studentene som stilte seg bak Kekkonen. Han ble med sine kommunist-sympatier oppfattet som landsforræder. Først da den radikale bølgen slo inn over studentverdenen fra 1962, begynte man å avkle myten om Mannerheim, man tok frem negative trekk – forfengeligheten, intrigene, hårdheten, isolasjonen, hans falske ambisjoner. Og så ble det stille.

Mengder av bilder

– At studentverdenen så å si spilte en aktiv rolle i den skjulte motstandskampen, er nok ukjent i Norge.

– Det er ikke så mange

som vet det i Finland heller. Jeg visste det ikke før jeg begynte å forske i det. Og da jeg kom til Mannerheim-museet i 1984, var det ikke minst av nysgjerrighet: Jeg ville vite hvorfor det var blitt så stille om ham. Men han var ganske enkelt blitt upopulær. Et tydelig uttrykk for det fikk vi i museet ved at folk sendte oss mengder av Mannerheim-bilder som hadde hengt på veggen i bestestuen, men som de ikke ville ha lenger.

– Men nå har man så å si stilt ham opp på sokkelen igjen?

– Ja, en forelesningsserie om ham ved universitetet i Helsingfors nylig samlet over 1000 tilhørere hver gang. Og Veijo Meris store biografi har pekt på helt andre sider av ham enn den strenge, en-somme, asketiske krigeren som nøye vokter over sitt eget image under krigen. Han var en ivrig og dyktig fotograf, han skaffet seg sitt første kamera før århundreskiftet, og på

sin to år lange studiereise i Asia tok han en mengde bilder som han fremkalte og kopierte selv. Det finnes 2000–3000 i museet.

Sans for mat

Der er det også bilder av ham sammen med sin familie, døtre og søsken, hvor han ler og fremtrer som en helt annen enn i sin «offisielle» versjon. Et studium av disse bildene burde kunne resultere i en bok som reviderer bildet av personligheten.

Men ellers beskjefteger man seg i dag inngående med hans sans for mat. Han var en gourmet, er utnevnt til Finlands mest velkleddede mann gjennom tidene, han interesserte seg for kunst, og var ievende opptatt av hva som rørte seg i utlandet. Han reiste da også meget i 20- og 30-årene. Ja, man har til og med påstått at han var Finlands første golf-spiller, sikkert er det at det finnes et sett golfklær i museet...

– Dette er en Manner-

heim vi ikke kjenner i Norge.

– Kanskje ikke, men han er ikke desto mindre den mest kjente kosmopolitt i vårt land. Hans politiske innsikt henger også sammen med at han på sine reiser hadde skaffet seg de beste kontakter i London og Paris. Han skulle forøvrig ha besøkt Kristiania i 1919, men den radikale norske arbeiderbevegelse ville ikke ha noe besøk. Heldigvis, må man nesten si, ble han syk, så han kom aldri.

Men vil man forstå noe av hva feltmarskalk Mannerheim har betydd i finsk historie, kan man bare spørre: Hva hadde Finland vært uten ham? Interessant er det å se hvordan de baltiske statene strever med de samme problemer som Finland hadde i 1917 – men uten å ha noen Mannerheim! Så det er ikke uten grunn vi i dag feirer ham som en stormann igjen – og denne gang på grunn av hans mangesidighet som menneske!

101920